

Stručni rad

ODRŽIVA MOBILNOST U OSNOVNIM ŠKOLAMA

Dragica Kolednik, učiteljica razredne nastave

Osnovna škola Cirkulane – Zavrč

Sažetak

U projekt Održiva mobilnost u osnovnim školama sam se s učenicima 2. razreda uključila u protekloj školskoj godini. Nakon aktivnosti s kokoši Rozi stanje mobilnosti na održiv način kod učenika se vidljivo poboljšalo. Također su svi drugoškolci više puta pješice dolazili u školu te sada svoj put od kuće do škole vrlo dobro poznaju. Više učenika je počelo koristiti održive načine odlaska kući. Iz anketa u dnevniku aktivnosti kokoši Rozi dobila sam bitne podatke za poboljšanje sigurnosti na školskim putevima. Kod provođenja projekta bilo je potrebno sudjelovanje svih sudionika projekta - suradnika, učenika i roditelja.

Ljudi su u posljednjim desetljećima sve više svjesni negativnih utjecaja prometa na okoliš, zdravlje i na kvalitetu prebivanja općenito. Promet nam na jednoj strani služi, a na drugoj šteti. Bitan je održiv pristup što znači zadovoljavanje gospodarskih, socijalnih i okolišnih potreba društva. Već s aktivnim načinom mobilnosti (hodanje, biciklizam, korištenje javnog putničkog prometa) na putu u vrtić, školu, posao i za svakodnevnim obavezama može se zadovoljiti dnevna preporuka kretanja liječničke struke.

Ključne riječi: dnevnik aktivnosti, kokoš Rozi, karte

1.Uvod

U kurikulumu upoznavanja okoliša kod tematskog sklopa promet opredijeljeni su sljedeći standardi znanja: učenik poznaje ulogu prometnih sredstava, opisuje uzroke za putovanja, razumije utjecaj prometa na okoliš, poznaje čimbenike sigurnosti u prometu i postupka prema istima, poznaje pravila za pješake i ponašanje biciklista u prometu [1]. Projekt Održiva mobilnost u osnovnim školama učenicima je na nov, zanimljiv način pomogao kod usvajanja tih standarda znanja.

Željela sam da i na našoj školi pokušamo poboljšati dolaske i odlaske učenika u školu na održiv način. Primijetila sam da nakon nastave učenici čekaju roditelje u školi i po više sati zbog prijevoza. Također sam doživjela iskustvo da se pokvario školski kombi i drugoškolci su morali kući pješice. Neki od njih su kukali kao da ne znaju put kući.

Cjelogodišnji projekt Održiva mobilnost u vrtićima i osnovnim školama roditeljima sam predstavila na roditeljskom sastanku početkom rujna. Roditelji su projekt prihvatili s odobravanjem. Aktivnost »Idemo pješice s kokoši Rozi«, odn. tjedan održive mobilnosti, provodili smo u tjednu od 16. do 23. rujna, a planiranje rada bilo je u tijeku još u kolovozu i rujnu. Ostale aktivnosti sam provodila tijekom cijele školske godine.

2. Aktivnosti s učenicima

U odjelu 2. razreda je 25 učenika. Učenici u školu dolaze na različite načine. Neke od njih roditelji dovoze automobilom, drugi dolaze školskim kombijem, a ostali stanuju u blizini škole i dolaze pješice. U tjednu održive mobilnosti učenicima sam dala upute da za put u školu i za odlazak kući izaberu jedan od održivih načina mobilnosti (pješice, biciklom, romobilom, rolama, školskim kombijem...). Svrha projekta je bila da takav način mobilnosti što više koriste i sljedećih godina.

2.1. Motivacija učenika za održive dolaske u školu i kući

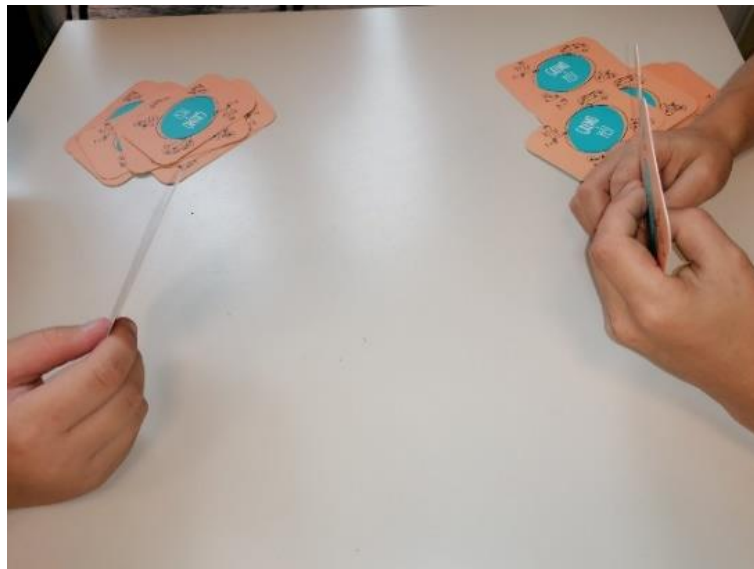
Učenike sam prije svega motivirala za dolazak u školu i odlazak kući na održiv način vlastitim primjerom. Sama dolazim na posao i odlazim s njega pješice. To činim u svim vremenskim uvjetima. Za motivaciju sam upotrijebila i opisivanje svojih dječjih dogodovština na putu u školu i iz nje, kao učenice domaće škole. Učenike sam zamolila da s roditeljima razgovaraju o njihovim načinima dolaska u osnovnu školu i kući. Veliku motivaciju im je predstavljala kokoš Rozi i sakupljanje karata.

2.2. Tjedan aktivnosti »Idemo pješice s kokoši Rozi«

U tjednu aktivnosti »Idemo pješice s kokoši Rozi« učenici su se trudili da svaki dan u školu dolaze na održiv način te također iz škole kući. Na takav način smo se kretali i u popodneвно vrijeme. Za održive dolaske učenici su bili nagrađeni odgovarajućim igraćim kartama kokoši Rozi koje su s veseljem sakupljali. Svakodnevno su zarađene karte nosili kući. Tome su se veoma veselili. U petak su sve dobivene karte donijeli u školu. Tada smo pregledali koliko su bili uspješni u sakupljanju karata. Karte su upotrijebili za različite igre prilagođene njihovim starosnim stupnjevima (Traženje

parova, Crni Petar, Memorija, igre prema idejama učenika). S kartama su se učenici puno puta igrali za vrijeme cijele školske godine. Igre su si prilagođavali i izmišljavali svoje. Svrha igara je potaknuti učenike da razmišljaju, obrazuju se, odn. da su aktivni u smjeru održive mobilnosti i nakon izvedene jednodnevne aktivnosti. Učenici su svaki dan uz moju pomoć ispunjavali dnevnik putovanja. Sve zadatke crtanja i lijepljenja obavili smo u školi. Pošto im na početku 2. razreda pisanje još nije polazilo jako dobro za rukom završavali su zapise u dnevnicima uz pomoć roditelja kod kuće. Na razredni plakat smo dnevno bilježili koliko učenika je u školu došlo prema načelima održive mobilnosti. Zajedničke podatke je zatim koordinatorica projekta zabilježila i na školski plakat u auli škole. Te podatke smo zajedno dnevno pregledavali [2].

Kao cilj smo si zadali što više povećati broj održivih dolazaka učenika u školu te odlazaka kući. U postizanju cilja smo bili veoma uspješni pošto se broj dolazaka na održiv, okolišu i zdraviju prijatan način, veoma povećao. Primjetno je bilo da su se roditelji povezivali i vozili više susjedne djece zajedno u školu, primjetno je također bilo i znatno povećanje korištenja školskog kombija. Podosta učenika je dolazilo u školu pješice, roditelji su organizirali izmjeničnu pratnju odrasle osobe.

Slika 1: Igra s kartama

Slika 2: Dnevnik aktivnosti *Idemo pješice s kokoši Rozi* i rješavanje radnog lista

2.3. Aktivnost »Svi pješice u školu«

Baš poseban je bio u našoj školi dan koji smo nazvali »Svi pješice u školu«.

Proveli smo ga u Europskom tjednu mobilnosti. Taj dan smo unaprijed brižno planirali. Pripremili smo 4 zborna mjesta na cestovnim prilazima prema školi. Na tim zbornim mjestima ujutro su učenike i njihove pratiocice dočekale učiteljice. Nakon kratkog pozdrava i nagovora prisutne sam upitala o opasnim dionicama na njihovim školskim putevima. Zatim smo se zajedno uputili dalje prema školi. Pošto je bilo dosta sudionika atmosfera je bila veoma vesela. Za vrijeme puta smo pratili naš put i razgovarali o opasnim dionicama školskog puta.

Učenici su u aktivnostima uživali, aktivno sudjelovali, na putu u školu su se razgibali i opuštено družili sa roditeljima ili s vršnjacima. Na školskom parkiralištu i u okolici škole bilo je znatno manje automobila.

Pravo veselje je slijedilo u učionici kada smo ustanovili da je baš svih 25 učenika 2.a odjela taj dan došlo u školu na održiv način. Tako su učenici zaradili kartu kokoši Rozi sa zlatim jajetom. Čak i kada smo završili aktivnost trudili smo se i dalje u školu dolaziti na održiv način. Broj takvih dolazaka nije više bio tako brojan kao u tjednu mobilnosti ali se znatno povećao.

Nakon tjedna aktivnosti u razgovoru s učenicima ustanovila sam da im se dolazak i odlazak u školu na održiv način veoma sviđa i s veseljem ga koriste ali im roditelji često zbog starosti i opasnosti u prometu ne dozvoljavaju pješice u školu. Roditelji ih zbog službenih obveza nemaju vremena otpratiti od kuće do škole. Tražili smo moguća rješenja. U pratnju smo uključili djedove, bake te stariju braću i sestre [3].

Također smo ustanovili da ih pritom ne ometaju teške torbe pošto u učionici imamo ladice za školske potrepštine. Učenici nose kući samo potrepštinu u kojoj je domaća zadaća. Učenici su dosljednije pregledavali što je zaista potrebno u njihovoj torbi (teška torba nije prijatna na leđima kod pješičenja).

Slika 3: Svi pješice u školu

2.4. Sportski dan na daljinu

Učenicima sam u web učionicu učitala cjelokupan program sportskog dana s detaljnim uputama za izvođenje. Sportski dan sam podijelila na dva dijela: priprema biciklista i bicikla te aktivnosti na biciklu. Učenici 2. razreda su trebali pomoć roditelja (čitanje uputa, pregled bicikla i pomoć kod aktivnosti na biciklu, pratnju na cesti) zato su sportski dan mogli provesti i popodne ako su roditelji dopodne na poslu, a mogli su i preko vikenda.

Biciklistički izlet:

Za učenike bez ispita za bicikl obvezna je dakle bila pratnja odrasle osobe [3]. Učenici su najprije pogledali dva video snimka – siguran bicikl i biciklist na cesti. Na izlet su pozvali i ostale članove obitelji. U velikoj većini biciklistički su izlet izveli čak svi članovi obitelji. Prije puta s biciklom učenici su se primjereno zagrijali. Nakon zagrijavanja su pripremili bicikl, ako su išli dalje od kuće uzeli su ruksak, u njega stavili vodu i neku zdravu zakusku. Kacigu na glavu.

Za cilj izleta izabrali su primjeren put i razdaljinu obzirom na njihove sposobnosti, kondiciju i težinu terena.

Za veću motivaciju učenicima sam pripremila nekoliko izazova:

- pokušaj posjetiti što više mjesta u svojoj općini,
- pokušaj se voziti pored što više kuća školskih drugova,
- pokušaj se dovesti na neki vrh,
- pokušaj posjetiti što više znamenitosti u mjestu,...

Nakon slanja dokaza o izvođenju sportskog dana (fotografije, zapisi utisaka učenika i roditelja) bilo je vidljivo da su sudionici veoma uživali u aktivnostima, stjecali su biciklističke spretnosti, a mlađi učenici su se uz pratnju odraslih navikavali na sigurno uključivanje u promet.

Slika 4: Biciklistički sportski dan (proveden na daljinu)

3. Poboljšanje sigurnih školskih puteva

Prilikom aktivnosti »U školu pješice« sve sam sudionike ispitala o opasnim dionicama školskih puteva. Ispostavljeno je nekoliko kritičnih točaka. Sakupljene podatke smo s učenicima prosljedili općinskom Vijeću za preventivu i odgoj u cestovnom prometu. Jedna od inicijativa je bila i ograničenje brzine na cesti prema školi. Također smo ispostavili opasne dionice na području kod škole zbog parkiranih vozila uz cestu koja učenicima i ostalim pješacima onemogućavaju preglednost i sigurno uključivanje u promet. Vijeće za preventivu je na svojoj sjednici u mjesecu kolovozu raspravljalo o našim prijedlozima i tu opasnu situaciju već sredilo. Već su postavljeni stupići koji onemogućavaju parkiranje vozila na tim kritičnim područjima.

4. Zaključak

Učenici su s veseljem razgovarali s razigranom, hrabrom i veselom kokoši Rozi s kojom su zajedno riješili zadatke u dnevniku aktivnosti. Učenici su u tjednu aktivnosti u većoj mjeri počeli koristiti prijevoz školskim kombijem, to se također nastavilo u sljedećim mjesecima. Inače su mjere covid - 19 to malo ograničile. I zajednička vožnja, odn. suputništvo održalo se do kraja školske godine.

Kod učenika 2. razreda sudjelovanje roditelja bilo je od ključnog značenja. Uključivanjem roditelja u projekt Održiva mobilnost u školama s učenicima smo u cijelosti realizirali postavljene ciljeve.

Provođenje projekta u proljetnom vremenu zbog zatvaranja sam škola malo prilagodila. Neke aktivnosti smo izveli na daljinu. To je također bio dodatni izazov. Ustanovila sam da se broj dolazaka i odlazaka učenika u školu i iz nje na održiv način povećao i zadržao, što je vidljivo i u ovoj školskoj godini.

5. Literatura

[1] Kurikulum. Program osnovna škola. Upoznavanje okoliša. 2011, Ljubljana, Ministarstvo školstva i sporta, Zavod RS za školstvo

[2] Održiva mobilnost (2019.): Priručnik za učitelje u osnovnim školama, Ministarstvo infrastrukture.

<http://sptm.si/wp-content/uploads/2019/09/trajnostna-mobilnost-sola-web-za-SPTM-1.pdf> (10.9.2019)

[3] Prvi koraci u svijetu prometa: Javna agencija Republike Slovenije za sigurnost prometa, Vijeće za preventivu i odgoj u cestovnom prometu AVP, 2010.

<https://www.avp-rs.si/wp-content/uploads/2012/02/prvi-koraki-v-svetu-prometa.pdf> (10.9.2019)